

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

TUNCAY ÖZİLHAN'IN

TÜRKİYE SİAD PLATFORMU

6. SİAD ZİRVESİ

KONUŞMASI

**20 ARALIK 2002
TRABZON**

Sayın Valim, Sayın Belediye Başkanım, Değerli SİAD Başkanları, Değerli basın mensupları,

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sözlerime, 50 sanayici ve işadami derneğini bünyesinde toplayan Türkiye SİAD Platformu'nun 6.Zirve'ye ulaşmış olmasından duyduğum mutluluğu dile getirerek başlamak istiyorum. Bu vesile ile, bu zirvede bizi Trabzon'da ağırlayan Trabzon Sanayici ve İşadamları Derneği'ne, başkanları Yılmaz Sayitoğlu'nun şahsında şükranlarımızı sunuyorum.

Türkiye, gerçekten çok yoğun ve çok hareketli günlerden geçiyor. Gündemimizde, AB üyelik sürecimiz, Kıbrıs meselemiz ve yeni hükümetin icraatı gibi yüksek yoğunluklu maddeler var. Aslında gündem maddelerinin herbiri, ülkemiz insanının refah ve mutluluğu ile doğrudan ilişkili. Bu zirvenin konusu da bugünkü ortamda bu refah ve mutluluğun ön koşulunu dile getiriyor. Gerçekten de, refah ve mutluluğumuz, sağlıklı büyümemize, üretime ve istihdama sıkı sıkıya bağlı. Bir başka deyişle, "işsizlik" konusunu gündemimizin üst sıralarından aşağıya doğru itebilmemize bağlı.

Gelecek on yılda, Türkiye'de, geçmişe kıyasla daha fazla kişinin işgücü piyasasına girmesi bekleniyor. Özellikle kadınların ve tarım sektöründen gelen işgücünün artarak işgücü piyasasına gireceği hesaplanıyor.

Daha önceleri tarım dışında yılda 350-400 bin kişiye iş yaratmak yeterli iken, önümüzdeki yıllarda bu sayı 700 bin seviyelerine ulaşacaktır. Bu rakamın karşılanmasında, geçmişte kamu istihdamı da önemli yer tutmaktaydı. Ancak gelecekte, her yıl ancak 50 bin kişinin kamuda istihdam edilebileceği hesaplanıyor. Bu da, her yıl, geriye kalan 650 bin civarında kişiye özel sektör tarafından iş yaratılmasının zorunlu olacağı anlamına gelmektedir.

Peki bu ilave işler nasıl yaratılacak?

Her yıl bu büyüklükte istihdam yaratmanın yolu, yüksek ve istikrarlı büyüme temposundan geçmektedir. Tarım dışı işsizliği, bugünkü düzeyi olan %13 seviyesinde tutmak için bile yılda en azından ortalama %5'lik bir büyüme sağlanması gerekiyor. Bu yüksek orandaki işsizliği önümüzdeki 10 yılda düşürmek istiyorsak, ortalama büyümenin hiç olmazsa %5,5'a çıkarılması şarttır. Bunun için de, makroekonomik istikrarın en geç 2 yıl içinde sağlanması gerekmektedir.

Tabii bunu yaparken, yapısal olarak istihdamın önünde yükselen duvarların da yıkılması gerekmektedir. Araştırmalar, Türkiye'de işgücü talebinin işgücü maliyetine son derece duyarlı olduğunu göstermektedir. Bu yüzden Türkiye'de çok yüksek olan istihdam vergilerinin düşürülmesi gerekmektedir. Bu vergiler makul düzeylere çekildiğinde işsizlik oranını birkaç puan daha geriletme mümkün olacaktır. Tabii bunu yaparken genel makroekonomik dengeleri bozmamaya özen göstermek gerekir.

İstihdam artışını ters yönde etkileyecek bir başka yaklaşım da, "İş Güvencesi Yasa Tasarısı"dır. İş Güvencesi Yasası ölçsüz popülizmin simgesi olarak tarihteki yerini alacaktır. Bu hükümetin öncelikleri arasında yer alan istihdam konusu, ucuz popülizme feda edilemeyecek bir konudur. İş Kanunu'nda öngörülen değişikliklerin bir an önce gerçekleştirilmesi ve bunun, İş Güvencesi Yasası'ndan önce yürürlüğe sokulması istihdamın korunması ve geliştirilmesi açısından hayati önem taşımaktadır.

Öte yandan, Türkiye’de işsizlik sorununu çözecek olan yeni yatırımların önünde de duvarlar yükselmektedir. Bu gerçek, yoğun çabalarımızla, sonunda hükümetlerce de kabul edilmiştir. Ancak, Türkiye’deki pek çok konuda olduğu gibi, bu konuda da bir türlü somut adım atılamamaktadır. Yatırım ortamının iyileştirilmesi çalışmalarına hız verilmesi ve kısa sürede somut değişiklikler yaratacak reformlarla, hem yerli yatırımların önündeki engellerin kaldırılması, hem de yabancı sermayenin Türkiye’ye çekilmesi için adım atılması gerekmektedir.

Değerli Başkanlar,

İşsizlik oranını düşürecek büyüme hızını yakalayabilmek için iki sene içinde makroekonomik istikrarın sağlanması gerektiğini söyledik. Peki bu mümkün müdür?

İstikrar programının üç temel ayağı titizlikle muhafaza edilir ve bunların gerekleri yerine getirilirse, en geç iki yıl içinde ekonomide kalıcı bir istikrar tesis edilebilir.

İlk sırada, kamu kesiminin borçlanma gereğini düşürme zorunluluğu yer almaktadır. Bunun için, mutlaka ve mutlaka, kamu kuruluşlarının ihtiyaçları ve büyüklükleri yeniden tanımlanarak, bütçe ve idari yapıları buna göre düzenlenmelidir. Yani kapsamlı bir kamu reformu yapılmalıdır. Aksi takdirde kamu harcamalarını kontrol altına almak mümkün olmaz. Ayrıca, kamu eliyle yapılacak her türlü harcamanın, gerçekleştirilecek her yeni projenin sağlıklı kaynaklara sahip olmasına özen gösterilmesi gerekir.

İkinci olarak, ekonomiyi şoklar karşısında dirençli kılabilmek için mevcut borç yükünün azaltılması zorunluluğu gelmektedir. 2002-2004 dönemi için öngörülen faiz dışı konsolide bütçe fazlası rakamları tutturulmadan, iç ve dış borç stokunun GSMH’ya oranının azaltılması mümkün görünmemektedir. Yani faiz dışı fazlanın titizlikle korunması gerekmektedir.

Üçüncü olarak, istikrar programından hızlı ve sürdürülebilir bir büyümeye geçebilmek için enflasyonun düşürülmesi ve kontrol altında tutulması gelmektedir. TÜSİAD’da yapılan bir dizi çalışma göstermektedir ki, enflasyonu örneğin yüzde 40’tan 20’ye indirmemiz, uzun vadede yıllık büyüme hızımızı yaklaşık 2-3 puan arttırabilecektir.

İşsizlik oranını geriletebilmemiz için büyüme hızımızı yüzde 5’in üzerine çıkarmamız gerektiği hatırlanırsa, enflasyonu kontrol altında tutmanın Türkiye için ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılır. Enflasyonla mücadele süreci tek haneli rakamlara ulaşmaya kadar kararlılıkla sürdürülmelidir.

Bu üç ana gereklilik birarada ve tavizsiz yerine getirildiğinde, Türkiye’nin düze çıkmaması için bir neden yoktur. Tabii uygulamada kararlılık ve tutarlılık ile, ekonominin merkezi olarak yönetimi burada kilit rol oynamaktadır. Hükümetin son dönemde sergilediği görüntü, birbirleriyle çelişen beyanlar, bu konuda endişemizi üzerimizden atmamızı engellemektedir.

Kuşkusuz, makroekonomik istikrarın sağlanması, işsizlik sorununun çözümü için ancak bir başlangıç zemini oluşturacaktır. Bu zeminin üzerine işsizliği adım adım geriletecek, hızlı ve sağlıklı bir büyüme süreci yerleştirilmelidir.

Burada bir noktayı iyi kavramak gerekiyor: Hızlı ve sağlıklı büyüme, ancak, onu yaratacak yeni yatırımlarla mümkündür. İhtiyaç duyduğumuz ölçüde bir yatırım artışı için gerekli kaynağı yalnızca yurt içinden sağlamak mümkün değildir. Ülkemize yüksek miktarlarda yabancı sermaye girişini sağlamak zorundayız. Bunu sağlayabilmemiz ise, kendi geleceğimize nasıl bir şekil vereceğimiz ile doğrudan ilişkilidir. İşte bu noktada Türkiye'nin AB üyelik sürecinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, Kopenhag Zirvesinde, müzakere tarihi konusundaki beklentilerini tam olarak karşılayamamıştır ama üyelik süreci ile ilgili kesin ifadeler içeren, AB'nin Türkiye'yi kendi geleceğinin bir parçası olarak gördüğünü resmi olarak teyit eden bir karar ortaya çıkarmıştır.

AB'nin tarihinin en büyük genişlemesinin kurumsal ve ekonomik etkilerini sindirmek için zamana ihtiyaç duyması doğaldır. Öte yandan Türkiye, üyeliği ile birlikte AB içi dengeleri ciddi biçimde değiştirecek büyüklükte bir ülkedir. Nüfusumuz, yaklaşık olarak, yeni üye olan on ülkenin nüfusuna eşittir. Ve demografik ağırlık AB içi güç dengelerinde tek kurumsal kriterdir. Bu nedenle bizim boyutlarımızda ülkelerin AB'ye girişleri hep sancılı olmuştur.

Öte yandan, AB ülkelerinin, üyeler veya adaylar arasındaki sorunları birlik içine ithal etmeme ve mevcut süreçten bu sorunların çözümü için yararlanma yaklaşımı, Yunanistan ile olan sorunlarımızın AB dosyamızın bir parçası haline gelmesine neden olmuştur. Bu kaçınılmaz mümkün olmayan bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Türkiye, AB ile ilişkilerinde belki de son önemli dönemece girmiştir. Bu tarihsel dönemecin yoldan çıkmadan alınabilmesi için kararlılık ve direnç gereklidir. Bu bağlamda, Avrupa politikamız, duygusallıktan uzak, soğukkanlı, akılcı ve gerçekçi olmalıdır.

Siyasi dengelerin AB üyeliği yolunda belirleyici önemine rağmen, aday ülkeler için tesis edilmiş olan katılım ortaklığı mekanizması ve Kopenhag Siyasi Kriterleri temel referanslardır. Diğer aday ülkeler bu kriterlere uyarak müzakerelere başlamışlardır.

Bundan sonra gerekli olan şey yapılacak işlere odaklanmaktır.

Demokratikleşme ile ilgili olarak Türkiye'nin atması gereken çok az adım kalmıştır. Bunlar arasında, yargı reformu, uluslararası anlaşmaların üstünlüğü, yolsuzlukla mücadele ve azınlık vakıfları gibi konular önceliklidir. Bunların yanı sıra, ifade özgürlüğü, kültürel haklara saygı ve işkencenin önlenmesi gibi konulardaki uygulama eksiklikleri giderilmeli, uygulamada isteksizlik izlenimi uyandıracak her türlü tutumdan da titizlikle kaçınılmalıdır.

AB Genel Sekreterliği'nin müsteşarlık yetkisi ile güçlendirilmesi, AB ile mevzuat uyum çalışmalarına ivme kazandırarak, ilerki müzakere dönemine yönelik olarak şimdiden zaman kazanılmasına katkıda bulunacaktır.

Kıbrıs konusunda barışçı ve çözüme yönelik çizginin korunması, hem Kıbrıs sorununun süratle çözümü, hem de AB-Türkiye ilişkileri açısından büyük önem taşımaktadır.

AB kamuoylarının Türkiye hakkında doğru bilgilenmelerini sağlamak amacıyla, Avrupa’da ve uluslararası kamuoyunda “demokratik, çağdaş Türkiye” kavramını yerleştirecek bir tanıtım politikası oluşturulması da mutlaka gündeme getirilmelidir.

Değerli Başkanlar,

Geleceğimizi tasarlarken, Türkiye’nin gelişmiş ülkeler arasında bir yer edinme zorunluluğunu hep göz önünde tuttuk. Bu, ihtirasların ya da hayalci yaklaşımların bir sonucu değildi. Aksine sonuna kadar gerçekçi bir tutumdur. Çünkü bu büyüklükteki bir ülkeyi, böylesine bir nüfus yapısını refah ve mutluluğa başka bir yoldan taşımak mümkün değildi.

Gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmek için, önümüzdeki en yakın seçenek, üyelerine güç katan ve gelecek perspektifi veren bir birlik içinde yer almaktır. Bu yüzden AB’ye yöneldik. Bugün içinde bulunduğumuz koşullar, kısa ve uzun dönem ihtiyaçlarımızın aynı noktada kesiştiğini bize gösteriyor.

Türkiye’de işsizliği konuşurken, bu işsizliği ortadan kaldıracak büyüme hızlarına nasıl erişeceğimiz sorusunu cevaplamak zorundayız. İlave iş imkanları yaratacak yatırımlar için kaynağın nereden sağlanabileceğine bakmalıyız. Yabancı sermayenin bu süreçteki muhtemel rolünü ve yabancı sermaye için Türkiye’yi cazip bir ülke haline getirecek koşulları iyi kavramalıyız.

İşsizlikle mücadeleyi ancak böyle bir perspektif içinde yürütürsek başarıyla sonuçlandırabiliriz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.